

Til Hr. Lærer S. Jørgensens foranstaaende Bidrag til den i sin Tid meget omtalte Avernakøpræsts Levned kan følgende Aktstykker vedrørende Øens Kirkehistorie føjes, idet de tillige kunne tjene til at supplere de af nuværende Rigsarkivar A. D. Jørgensen i sin Tid i Ny kirkehist. Saml. V, 639 ff. meddelte Efterretninger angaaende Arnacke eller Avernakø Kirke.

1.

Arnack Ø.

En liden Gaard og Hus til Præsten, til hvilken er ingen Saaland, men Bønderne derpaa Landet saar Præsten aarligen i deres egen Jord 1 Ørte Rug og 1 Ørte Byg, og [have] undt hannem saa meget Eng hvert Aar som til

5 Læs Hø. — Tienderne (3: Tiendeyderne) paa Landet ere 17 og give da hver aarlig til Præsten 1 Ørte Hartkorn i Skjæppen, som er 17 Ørter Korn, og 17 Tr. Kul og 17 Læs Ved.

Degnens Rente paa samme Ø: et lidet Degnehus, som hverken er Ager eller Eng til. Degnekorn 1 Pund Byg 13 Skp. Havre.

Af en Indberetning i Fyns Bispearkiv, Salling Hrd. 14. Stykket, der er udateret, maa være fra det 17de Aarhundrede.

2.

Hr. Mogens Kaas at erklære sig om Auernachs Kirkes Anpart Tiende, Sognemændene begjære.

F. 3. V. s. G. t. Eftersom mange Auernachs Sognemænd under Eders Len for os underd. haver ladet andrage, de ikke af deres egen Formue eller Kirkens aarlige Indkomst [formaa] den af Grunden at lade opmure, som de sig have foretaget: hvorfor de underd. haver været begjærendes, at de selv maa perpetuerlig beholde bemeldte Kirkes aarlige Tiende, uden nogen Regnskab derfor at gjøre. Erbydendes sig derimod bemeldte deres Kirke paa egen Bekostning at ville opbygge og tilbørligen med des Tilbehør vedligeholde, saa at ej derpaa skal beklages. Thi bede Vi Eder og naadigst ville, at I Eder med forderligste erklærer, hvo samme Tiende nu i Fæste haver, og om I eragter, at bemeldte Kirkes Anpart Tiende efter deres Begjæring og imod deres Tilbud uden nogen Præjudice eller Skade [dennem] at kan forundes; hvilken Eders underd. Erklæring herom I os med forderligste haver at tilstille lade etc. Flensborghus den 31 Juli 1654.

Fynske Tegnelser VII, 180 a.

3.

Hr. Mogens Kaas at lade Præsten paa Auernach bekomme 10 Læs Ved af Nyborg Lens Skov istedenfor 10 Læs af Korshavns Skov.

F. 3. V. s. G. t. Eftersom os elsk. hæderlig og vellærd Hr. Hans Lauritzen, Sognepræst paa Auernach under Eders Len,

underdanigst hos os haver ladet andrage, at hannem af vores elsk. kjære Hr. Fader, sl. og høylovlig Ihukommelse, var bevilget aarlig til Ildebrand 10 Læs Ved af Kørshavns Skov, som nu til os elsk. Otte Krag etc. for 16 Svins Olden blandt andet vort og Kronens Gods er bleven pantsat: Thi bede Vi Eder og naadigst ville, at I lader bemeldte Hr. Hans Lauritzen aarligen her efter indtil paa videre naadigst Anordning, istedenfor bemeldte 10 Læs Ved i Kørshavns Skov, bekomme 10 Læs Ved af vore og Kronens næstliggendes Skove i Eders Len, hvor det bedst uden Skovskade ske kan. Dermed etc. Flensborghus den 31 Juli 1654.

Fynske Tegnelser VII, 180 b.

Stempel 4 Rdl.

4.

Vi Frederik den Tredie (osv.) Gjøre alle vitterligt, at ellersom os elsk. hæderlig og vellærd Hr. Hans Lauritsen Kjærteminde, Sognepræst paa Auernach under Nyborg Len, for os underd. haver ladet andrage og beklage, hvorledes Præstegaarden, han i boede, udi næst forleden Aar er afbrændt, og paa en Timestid al hans timelig Middel for-tæret, hvorover han udi Armod skal være geraaden: Da have vi, efter underdanigst Ansøgning og Begjæring, naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han af hver Kirke udi Fyns Stift, som befindes at være ved Middel og Forraad¹⁾, maa nyde og bekomme 2 Rdl. Thi hyde vi hermed og befale vore Lensmænd samt Kirke-værger og alle andre, som over Kirkerne Jus Patronatus have eller paa deres Vegne over des Indkomst raade og disponere, at de forskr. Hr. Hans Lauritsen forbemeldte Hjælp og Undsætning, saaledes som forskrevet staar, lade bekomme og følgagtig være. Desligeste ville vi og alle og

¹⁾ Hvor mange af den Slags mon dør var strax efter en treaarig Krigs Ødelæggelser?

enhver af Gejstligheden i bemeldte Fyns Stift hermed deres kristen Kjærlighed og Gemyt imod deres nødlidende Næste og Jevnkristen have erindret og til Sinde ført, at de, enhver efter sin Middel og Lejlighed, hannem i lige Maade med nogen Undsætning til Hjælp komme. Givet paa vort Slot Kjøbenhavn den 27. Junii A° 1661. Under vort Signet.

Friderich.

E. Kragh.

Orig. i Fyns Bispearkiv, Salling Hrd. 17.

5.

Arnache Præstegaards Tillæg og Præstens Indkomme.

Paa Præstegaarden findes et Kongebrev i Stiftskisten med kgl. Benaadning, at baade Sædelandet og Høbunden skal være lige saa fuldkommen til Præstegaarden som til en af de andre Gaarde udi Arnache; mens befindes dog, at det paa mange Steder mangler i Præstens Maal, som nu ikke er i lige Proportion med de andre hans Rensbrødre¹⁾.

I samme Kongebrev er ogsaa Præsten benaadet aarlig at nyde 10 Læs Ved af Korshavns Skov uden Betaling, hvilket min sl. Formand ikke i en rum Tid, og jeg ikke heller i min Tid har nydt.

Præsten der har 16 Decimantes, hvilke give ham sin Tiende ikke i Kjærven, men i torsken Korn 12 Tdr., derforuden 16 Læs Ved og 16 Tdr. Kul.

Degnen har en Bolig i Munkø, hvortil er intet mere end 1 Skp. Land at saa. Hans Rente er 2 Pund Byg om Jul, 1 Brød og 1 Stykke Kjød af dem, som have det.

Præsterne, der har været, ere²⁾:

Hr. Anders Munch.

Hr. Hans Mortensøn.

¹⁾ Vistnok de, hvis Ager-Rene stødte til Præstens.

²⁾ Denne Præsterække er dog ikke ganske fuldstændig (se Wiberg I, 130 f.).

Hr. Jacob Jørgensen, som druknede paa Korshavn Rev, da han var i Kirkebud.

Hr. Peder Jensøn¹⁾.

Hr. Hans Lauritsøn.

Hr. Jens Christensøn Bang.

Monumenter findes der ingen uden en paa Korshavn; det kaldes af de gamle en Helligdom; fortælles, at Munkene der have i fordums Dage holdt deres Messer.

Arnache den 3.

Jens Christensøn Bang

Februarii 1668.

p. l. m. m.

Orig. i Fyns Bispearkiv, Salling Hrd. 17.

6.

Biskop Niels Bang befaler Hr. Jens Bang, Sognepræst paa Avernakke, »at han med forderligste igjen hidkommer og med sig tager de Breve, som Kirken vedkommer der paa Landet, eftersom det mig vedkommer efter min allernaad. Herres og Konges Befaling at vide Underretning om Kirkers og Skolars Tilstand her i Stiftet, tvivlendes ingenlunde derpaa, at samme Breve, hos hvem de findes der paa Landet, jo blive hannem følgagtig.« Dat. Odense 27. Oktober 1668.

Odense Bispearkiv, Stiftets alm. Breve 216.

7.

Peder Rasmussens Forpligt til Biskop D. Niels Bang ved sin Kaldelse til Degn i Arnakke Sogn. Dat. Odense 10 Februar 1670.

Odense Bispearkiv, Stiftets alm. Breve 161.

¹⁾ Peder Jensen Hjallesø, jvfr. Ny kirkehist. Saml. V, 646—7.